

Asia: VN/13339/2019

Vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen edellytykset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Psykologiliitto haluaa lausunnossaan nostaa keskiöön mietinnössä (s. 140–141) todetut psykologiresurssia ja niiden kohdentumista koskevat tarpeet. On erittäin keskeistä huolehtia siitä, että kyseisen kohderyhmän kanssa työskenteleviä psykologeja on riittävästi sekä tämän asiakasryhmän kuntoutukseen että arviointiin liittyen. Riittävän resurssin arvioimiseksi on tiedettävä missä vankiloissa tätä kohderyhmää on, ja kohdennettava psykologiresurssia sinne. Hyvänä sääntönä voidaan pitää, että 100 vankia kohden tulisi olla yksi psykologi. Tällä hetkellä tilanne ei ole tämä - esimerkiksi Helsingin vankilassa 300 vankia kohden on vain kaksi psykologia.

Lisäksi haluamme korostaa osaamisen ja resurssien riittävyyttä tämän kohderyhmän vankien vapautumisen jälkeiseen kuntoutukseen ja tukeen, jolla on merkittävä rooli siinä, että rikoksia ei uusita (s. 142). On hyvä muistaa, että kuntoutuksella ei tarkoiteta pelkästään päihdekuntoutusta ja mielenterveyskuntoutusta (kuten persoonallisuushäiriöt, vaikeat käyttäytymisen hallinnan ongelmat yms.), vaan myös sosiaalista kuntoutusta kuten asunnon ja toimeentulon varmistamisen tarvetta ja sitä, että vapautunut asiakas huomioidaan riskinsä puolesta siten, että hän ei syrjäydy yhteiskunnan turvaverkkojen ulkopuolelle, mikä olisi jälleen riski rikoksen uusimisen kannalta. Hyvänä vertailukohtana voisi olla lastensuojelun jälkihuollon tyyppinen tuki ja seuranta myös tälle kohderyhmälle eli jonkinlainen väkivaltarikoksista tuomittujen vankien ”jälkihuolto”.

Lisäksi haluamme huomioida sivulla 138 olevassa ensimmäisessä kappaleessa olevan tekstin koskien arviointeja tekevien henkilöiden pätevyyttä ja osaamista. Riittävä osaaminen arvioijalle on se, että arvioija on terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on riittävä oikeuspsykologinen ja menetelmäosaaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että näitä arvioita tulisi tehdä psykologikoulutuksen omaava henkilö. Tällä hetkellä näitä arvioita Asiakasarviointiyksiköissä (Rise) voivat tehdä muutkin ammattiryhmät, mutta olisi suositeltavaa kohdentaa Asiakasarviointiyksiköissä työskentelevien psykologien työaika nimenomaan tähän työhön.

Riittävän koulutuksen ja menetelmäosaamisen lisäksi tulee olla ilmiötuntemusta elinkautisvankien ja korkeariskisten vankien osalta. Arvioon liittyvä psykososiaalinen kokonaisuus tulee tuntea riittävästi, huomioiden sekä yksilön että hänen elämämpiirinsä riskitekijät, jotta tätä asiakaskuntaa osaa arvioida. Olisi erittäin hienoa, jos väkivaltariskiarvioiden tekemiseen ja niitä koskevien lausuntojen laatimiseen saataisiin aikaan kansallinen suositus.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet myös Suomen Psykologiliitto ry:n oikeuspsykologian ammatillisen työryhmän jäsenet.

Gergov Vera
Suomen Psykologiliitto - Ammatti- ja yhteiskuntasuhdepäällikkö